

« zurück blättern vor »

RYNKA subst. f., ab 1488. **1)** ‘Küchengeschirr zum Braten oder Dünsten von Gerichten, Brattiegel’ – ‘naczynie kuchenne do smażenia lub duszenia potraw, tygielek’: 1488 RocznKraK XVI 56, STP *Res Iohannis... conscripte sunt...: item canterus ereus, item rinka de cupro.* o (1533) 1973 Cervus 6.2 *Lebes... Rinka, tygel.* o 1588 GostGosp 132, SPXVIK [...] *i innjch potrzebnych ftátkow: ták do ochędoftwá / iáko y do pożytku: rynek / tyglow Ilzeckich.* o 1614 Sim.Siel. 90, L *Syp to proso na rynkę, i nad węglem trzymay, W drugiéy ręce miéy wachlerz i ogień poddymay.* o (1689) 1693 Haur Sk. 416, L *Mieszanię tę w rynce glinianéy smażyć.* o 1783 Wiel. Kuch. 427, L *Rynka, naczynie kuchenne, w którym różne smażenia, duszenia potraw mięsnych i poftnych robią.* o (1882) 1948 Jeż Uskoki I 218, DOR *Na ogromnym kominie palił się duży ogień, przy którym, skwiercząc (...) smażyły się różne w rynkach i na patelniach mięsiwa.* o 1894 Sewer Nafta I 155, DOR *Gażdzina do topiącego się na kominie w rynce masła ubijała jaja, że aż ślina szła do ust.* o 1952 Bobr.Matka 29, DOR *Postawiła groch w rynce i kazała nam jeść.* – STP, SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR (reg.). **2)** ‘Tonstücke, aus denen die Wände von Glasöfen gebaut sind’ – ‘gliniane elementy, z których zbudowane są ściany pieca szklarskiego’: [hapax] 1785 Torz.Szkl. 36, L – L, SWIL, SW. **3)** ‘eine Maßeinheit von vier Schock Dauben’ – ‘miara równa czterem kopom klepek’: †1827 Sur., Sw *Trzydzieści tysięcy rynków klepek dębowych.* o [LBel.] vor 1912 T.K., Sw *Od każdej rynki, czyli czterech kóp klepków płaci...* – SWIL, SW. ♦ **Etym: 1)** nhd. *Rein* subst. f., ‘Becken, Tiegel’, GRI, nur für Inh. 1. **2)** nhd. *Reinel* subst. n., ‘in der Lausitz: tiefes Geschirr, Milchgefäß, Blumentopf’, GRI, nur für Inh. 1. **3)** nhd. *Rainchen* subst. n., ‘Diminutiv zu *Rain*; aus ungarischen Mundarten’, GRI s.v. *Rein*, nur für Inh. 1. ♦ **Konk:** †*brytfanna*. ♦ **Der:** *ryniecza* subst. f., (1721) 1724 VadeMed 189, SP17, zuerst geb. SWIL; *rynica* subst. f., ‘Bratpfanne’, [hapax] 1855 Bog.Wiz.II 75, WIECZ, nur für Inh. 1; *rynienka* subst. f., 1900 Sier.Dno 218, DOR, zuerst geb. DOR; *renica* subst. f., zuerst geb. SW. ♦ Das Wort war bis 1945 in Lemberg und Ostgalizien bekannt (KURZOWA 1985); mundartlich war es vor allem in Südpolen verbreitet (SGP KARŁOWICZ). MACHEK ES denkt für das polnische Wort an ahd. *rīna*, was aus chronologischen Gründen unwahrscheinlich ist; ein mhd. *rīne* oder *rinel* würde besser passen. Das Suffix kann die Wiedergabe eines deutschen Diminutivsuffixes sein; BRÜCKNER SE schlägt nhd. *Reindel* vor (woraus tsch. *rendlice*), was wegen des fehlenden <d> weniger wahrscheinlich ist.

« zurück blättern vor »